

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
ȘCOALA DOCTORALĂ „EDUCAȚIE, REFLECȚIE, DEZVOLTARE”

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**ABUZUL ASUPRA COPIILOR ȘI TINERILOR LA
NIVELUL JUDEȚULUI MARAMUREȘ.
CERCETARE CONSTATATIVĂ ȘI STUDII DE CAZ**

Conducător științific

Prof. Univ. Dr. MIRON IONESCU

Doctorand

MANU (căs. TRIFF) V. ZORICA

Cluj- Napoca 2016

Cuvinte cheie:

Abuz fizic, abuz emoțional, abuz sexual, abuz prin neglijare, factorii favorizanți ai abuzului asupra copiilor și tinerilor, consecințele abuzului, violența și implicațiile acesteia, intervenții prin studii de caz.

CUPRINS

Introducere	7-8
-------------------	-----

Partea I

ABUZUL ASUPRA COPIILOR ȘI TINERILOR – FUNDAMENTARE TEORETICĂ

Capitolul I

PROBLEMATICA ABUZULUI ASUPRA COPIILOR – MODELE EXPLICATIVE	9-14
---	------

I.1. Concepte cheie și delimitări terminologice în domeniul abuzului asupra copiilor	14-15
---	-------

I.2. Etiologia abuzului asupra copiilor	15-17
---	-------

I.3. Tipologia abuzului asupra copiilor	17-18
---	-------

I.3.1. Abuzul fizic	18-19
---------------------------	-------

I.3.2. Abuzul emoțional	19-20
-------------------------------	-------

I.3.3. Abuzul sexual	20-21
----------------------------	-------

I.3.4. Neglijarea	21-23
-------------------------	-------

I.4. Contextualizarea problematicei abuzului din punct de vedere legislativ	23-24
--	-------

Capitolul II

ABUZUL ASUPRA COPIILOR – FACTORI FAVORIZANȚI, IMPLICAȚII ȘI CONSECINȚE.....	25
--	----

II.1. Categoriile de factori favorizanți ai abuzului asupra copiilor și implicațiile acestuia	26
II.1.1. Factori sociali și economici în situații de abuz asupra copilului	26-28
II.1.2. Factori și implicații ale abuzului asupra copiilor în familie	28-30
II.1.3. Factori și implicații ale abuzului asupra copiilor în școală	30- 31
II.2. Consecințele abuzului asupra copilului.....	31- 32
II.2.1. Consecințele abuzului fizic.....	32-33
II.2.2. Consecințele abuzului emoțional	33
II.2.3. Consecințele abuzului sexual	34
II.2.4. Consecințele produse de neglijare	34
II.2.5. Violența și implicațiile acesteia	35-36
II.6. Absenteismul	36-38
II.7. Tulburările de comportament de tip ADHD	38-39
II.8. Atașamentul	39-41
II.8.1. Modele de atașament	41-42

II.8.2. Tulburări de atașament	42-44
II.8.3. Tulburări de atașament la părinții abuzivi.....	44-46
Capitolul III	
PREVENȚIE ȘI INTERVENȚIE ÎN SITUAȚIILE DE ABUZ ASUPRA COPIILOR ȘI TINERILOR.....	47
III.1. Aspecte generale privind modalitățile de prevenție și acțiune în situațiile de abuz	47-48
III.2. Modalități de intervenție preventivă – modele acționale.....	48-49
III.3. Mecanisme de apărare în situațiile de abuz	49
III.4. Concluziile cercetărilor privind relațiile dintre modalitățile de intervenție preventivă și mecanismele de apărare	49-50
III.5. Măsuri pentru reducerea factorilor activatori ai abuzului prin tehnici cognitiv-comportamentale	50-51

Partea a II-a

CERCETARE CONSTATATIVĂ ȘI STUDII DE CAZ ÎN DOMENIUL ABUZULUI ASUPRA COPIILOR ȘI TINERILOR

Capitolul IV	
ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA CERCETĂRII CONSTATIVE	52
IV.1. Premisele teoretice și scopul principal al cercetării	52-53
IV.2. Obiectivele și ipoteza cercetării	53
IV.3. Eșantionul de participanți	54-76

IV.4. Sistemul metodelor și instrumentelor de investigație.....	76- 85
IV.5. Descrierea etapelor și demersurilor investigative parcurse	85- 86
 Capitolul V	
PREZENTAREA ȘI INTERPRETAREA REZULTATELOR INVESTIGAȚIILOR CONSTATIVE	87
V.1. Caracteristici socio-demografice la eșantionul total.....	87-88
V.2. Distribuția formelor de abuz la eșantionul total.....	88-105
V.3. Distribuția formelor de abuz după naționalitate sau etnie la eșantionul total	105-129
V.4. Rezultate după variabila mediul de domiciliu al elevilor.....	130-141
V.5. Rezultate după variabila gen biologic al elevilor	141-151
V.6. Corelații între variabilele chestionarului	152-188
 Capitolul VI	
STUDII DE CAZ – PREZENTARE, DESIGN, INTERVENȚIE ȘI CONCLUZII	216
VI.1. Cazul nr. 1	216-218
VI.2. Cazul nr. 2	218-220
VI.3. Cazul nr. 3	221-225
VI.4. Cazul nr. 4	225-227

VI.5. Cazul nr. 5	228-231
VI.6. Cazul nr. 6	231-238
VI.7. Cazul nr. 7	238-240
VI.8. Cazul nr. 8	240-243
VI.9. Cazul nr. 9	243-250
Capitolul VII	
CONCLUZII ȘI IMPLICAȚII ALE CERCETĂRII ÎN PRACTICA PSIHOPEDAGOGICĂ	251
VII.1. Concluziile cercetărilor realizate	251-260
VII.2. Direcții noi de cercetare în domeniul abuzului asupra copiilor.....	261
VII.3. Originalitatea lucrării	262
VII.4. Limitele cercetării	263
BIBLIOGRAFIE	264-279
ANEXE	280-289

Tema lucrării de doctorat „Abuzul asupra copiilor și tinerilor la nivelul județului Maramureș. Cercetare constatativă și studii de caz”, este bazată pe un studiu exploratoriu, care și-a propus să analizeze abuzul asupra copiilor și tinerilor la nivelul județului Maramureș.

Abuzul asupra copilului apare în diferite medii și poate să aibă multiple și variate cauze și factori.

Cercetarea are la bază **două scopuri**: unul de **ordin explicativ** și cel de al doilea **descriptiv**, pornind de la datele statistice existente.

S-a avut în vedere identificarea copiilor și tinerilor aflați în situații de risc, în cadrul abordării centrate pe persoană și intervenții amănunțite prin studii de caz în vederea observării și modificării factorilor contextuali care pot asigura un climat mai sigur pentru copil.

Astfel, cercetarea servește și unui **scop praxiologic** – acela de a oferi celor interesați modele și proceduri intervenționale.

Teza este alcătuită din **introducere** și o **primă parte care cuprinde trei capitole**, ABUZUL ASUPRA COPIILOR – FUNDAMENTARE TEORETICĂ și o **a doua parte**, CERCETARE CONSTATATIVĂ ȘI STUDII DE CAZ ÎN DOMENIUL ABUZULUI ASUPRA COPIILOR ȘI TINERILOR, **având patru capitole**.

Dintre acestea din urmă în primele două capitole sunt prezentate organizarea, realizarea și rezultatele cercetării constataive iar în capitolul trei din partea a doua sunt detaliate intervenția și concluziile celor 9 STUDII DE CAZ selecționate din cadrul cercetării constataive și în final, în ultimul capitol, se află rezultatele, concluziile și implicațiile cercetării din practica psihopedagogică.

Partea I

Capitolul I

PROBLEMATICA ABUZULUI ASUPRA COPIILOR – MODELE EXPLICATIVE

Expune delimitările terminologice în domeniul abuzului asupra copiilor și tinerilor, exemplificând principalele forme de abuz raportate în literatura de specialitate și caracteristicile acestora: abuzul fizic, abuzul emoțional, abuzul sexual și abuzul prin neglijare.

Factorii de natură biologică, psihologică și psihosocială din mediul de viață al copiilor, insistând cu precădere pe cei din ambianța familială, alături de interconexiunea complexă a formelor de abuz rezultate și a urmărilor acestora ca și aspectul multicausal, vulnerabilitatea și caracterul secret din relația abuzivă, sunt subliniate în continuare.

Abordarea problematicii abuzului, explicitează și arată aplicarea terminologiei din punct de vedere legislativ.

Pornind de la Convenția cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite care aduce în prim plan actele normative legiferaute în România, conturate până la prezentarea consecințelor și factorilor responsabili, intervenția în caz de abuz și procedurile detaliate ale intervenției în echipă și a structurilor teritoriale implicate în tratarea și prevenirea abuzului asupra copilului.

Capitolul II

ABUZUL ASUPRA COPIILOR – FACTORI FAVORIZANȚI, IMPLICAȚII ȘI CONSECINȚE

Prezintă consecințele abuzului asupra copilului care duc la modificări în structura personalității acestuia cu efecte ulterioare grave, dificultăți de adaptare și integrare socială, perpetuarea comportamentului abuziv învățat, acte violente, agresivitate, tendințe suicidale, izolare socială, tulburări afective, închidere în sine, labilitate afectivă, rezultate școlare slabe, fuga de acasă, absenteismul și abandonul școlar, comportamentul agresiv (prin efectul imitației) sau chiar delincvența juvenilă.

Prin particularitățile vârstei (sensibili și influențabili) suferă un puternic dezechilibru afectiv și comportamental construindu-și personalități dizarmonice.

Este exemplificată simptomatologia pe care o dezvoltă victima, în mare parte de tip somatic, rezistență scăzută la frustrare, adaptare și integrare socială dificilă.

Se subliniază în mod deosebit necesitatea recunoașterii importanței tipului de interacțiune între părinți și copii și nevoia focalizării atenției mai mult asupra acestei interacțiuni.

Capitolul III

PREVENȚIE ȘI INTERVENȚIE ÎN SITUAȚIILE DE ABUZ ASUPRA COPILOR ȘI TINERILOR

Sintetizează relațiile complexe dintre modalitățile de intervenție preventivă și mecanismele de apărare în situații de abuz.

Se pune în mod deosebit accentul pe implicarea și cooperarea profesorilor, elevilor și părinților în promovarea și dezvoltarea la elevi a comportamentelor dezirabile în vederea asimilării și dezvoltării relațiilor armonioase, prosociale.

Importanța programelor de prevenție, exemplificate pe cele trei niveluri (primară, secundară, terțiară) să aibă o țintă precisă, o bună cunoaștere a particularităților mediului, dar și a factorilor protectori interni și externi și a strategiilor de intervenție în caz de abuz, decurg din acest capitol.

Partea a II-a

CERCETARE CONSTATATIVĂ ȘI STUDII DE CAZ ÎN DOMENIUL ABUZULUI ASUPRA COPILOR ȘI TINERILOR

Capitolul IV

ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA CERCETĂRII CONSTATIVE

Premisele de bază ale cercetării sunt următoarele:

1. Studiarea în profunzime a fenomenului abuzului asupra elevilor (copiilor și tinerilor) reprezintă condiția sine qua non a elaborării de politici, strategii și modalități de intervenție în direcția diminuării/ reducerii acestui fenomen.
2. Intervenția asupra factorilor favorizanți ai abuzului asupra copiilor și tinerilor, prevenția asupra acestora poate diminua intensitatea abuzului sub diferitele lui forme.

Pornind de la aceste premise de lucru, cercetare a avut următoarele scopuri principale:

- Studierea detaliată a fenomenului de abuz asupra copiilor și tinerilor, înțelegerea particularităților abuzului în cele două medii naturale diferite – mediul școlar și mediul familial.
- Analizarea tipurilor/ dimensiunilor fenomenului abuzului: abuzul fizic, abuzul emoțional, abuzul sexual și abuzul prin neglijare, în cele două medii – mediul școlar și mediul familial.
- Analizarea cauzelor, factorilor favorizanți și formelor de abuz la care sunt supuși elevii, în mediul școlar, precum și în mediul familial de proveniență.
- Identificarea de posibile modalități de intervenție pentru diminuarea/ înlăturarea abuzului.

În vederea atingerii acestor scopuri ale cercetării, a fost elaborat un chestionar destinat studierii fenomenului abuzului asupra copiilor și tinerilor, respectiv:

- identificării formelor de abuz la care elevii au fost supuși;
- identificării elevilor abuzați;

Chestionarul este unul original/ de concepție proprie, a parcurs toate etapele necesare construirii unui instrument de evaluare valid și este alcătuit din 25 de itemi, care vizează obținerea de date cu privire la:

- prezența diferitelor forme de abuz asupra copiilor și tinerilor – în mediul familial și nonfamilial;
- rolul familiei ca sursă de sprijin pentru copil, necesitatea comunicării și a asigurării unor relații armonioase în familie;
- practici educative în domeniul abuzului asupra copiilor;
- implicațiile abuzului asupra copiilor și tinerilor abuzați;
- impactul abuzului asupra copiilor și asupra dezvoltării acestora, pe termen mediu și lung.

Obiectivele și ipoteza cercetării

Obiectivele cercetării:

- Determinarea incidenței cazurilor de abuz la elevii școlarizați din județul Maramureș, din perspectiva principalelor tipuri/ dimensiuni ale fenomenului abuzului: **fizic, emoțional, sexual și prin neglijare.**
- Distribuția valorilor indicilor de abuz din perspectiva elevilor, pe dimensiunile: **gen biologic, vârstă, naționalitate/ etnie, mediul rural /urban de domiciliu** (pe unitățile de învățământ din eșantion);
- Distribuția formelor de abuz în raport cu: **caracteristicile socio-economice ale familiei sau ale mediului substitutiv familial.**

Ipoteza cercetării:

- ◆ Tipurile de abuz asupra copiilor realizate în familie/ alte contexte și frecvența acestora corelează cu: **genul biologic, vârsta copiilor, vârsta primului abuz, etnia/ naționalitatea, mediul de domiciliu, statutul socio-economic al familiei, studiile părinților.**

Eșantionul de participanți:

- ◆ În prezenta cercetare au fost implicate **13 unități de învățământ din județul Maramureș**, alese în mod aleatoriu, atât din mediul urban, cât și din mediul rural, respectiv **142 de clase** din aceste unități de învățământ din județul Maramureș, **reunind în total un număr de 3397 elevi din clasele II-XII și o clasă de elevi din învățământul profesional.**

Capitolul V

REZULTATELE INVESTIGAȚIILOR CONSTATIVE

Dintre numeroasele rezultate obținute, sintetizăm câteva:

Participarea la certuri are loc, în ordinea frecvenței, în cercul de prieteni și în școală, la aproximativ 40% dintre respondenți, urmată de certurile în familie (cca. 25% dintre elevi) și apoi alte situații de abuz (aproximativ 10% dintre elevi).

În școală, o cincime dintre copiii din eșantionul studiat semnalează abuzul prin asistarea sau participarea la bătăi urmat, de cel care are loc în cercul de prieteni având aproape aceeași frecvență.

Urmează, în ordinea frecvenței, acest tip de abuz ca având loc în familie (cca 5%) și apoi în alte situații.

Abuz fizic violent cu lovituri sau bătăi cu urme pe corp se produce, în primul rând, în cadrul familial, din partea fratelui sau surorii, fiind relatat de cca. o zecime dintre copii.

Colegii sunt implicați în acest tip de abuz în aproape același procentaj. Urmează, într-un procentaj de aproximativ 5% dintre copii ca și cauzatori ai abuzului părinții, urmați de alte persoane. Aceștia sunt urmați de bunici (2,5% din cazuri). Procentajul copiilor abuzați în acest mod, atribuit profesorilor este de cca 1%, un procentaj mic statistic, dar important ca mesaj pentru copii, din partea instituției de învățământ care ar trebui să îi educe în spiritul nonviolentei și, în primul rând, din partea mentorilor procesului educativ instituționalizat, adică a profesorilor.

Jignirile copiilor au la bază, în primul rând, aspectul fizic și confesiunea religioasă a părinților (aproximativ 10%), 5% dintre elevi sunt jigniți prin referire la situația materială a familiei, iar 2,5% dintre ei datorită naționalității sau etniei, a stării de sănătate sau a studiilor părinților.

Alte forme de abuz din partea celor care îngrijesc elevii, într-un procentaj de aproximativ 5%, sunt reprezentate, în primul rând, de lipsa afecțiunii („nedorit sau neiuibit îndeajuns”) sau de prezența acesteia percepută ca inegală și/sau diminuată în comparație cu cea arătată către alte persoane (frați, surori), atribuirea de sarcini greu de realizat.

Între cele mai rare, forme de abuz sunt cele prin abandon și obligarea la cerșit a copilului, reprezentând răspunsul dat de sub 0,5% din respondenți, dar cu un impact foarte mare asupra copilului.

Amenințarea copilului de a fi părăsit realizează un procentaj asemănător acestor două forme de abuz menționate.

Lipsa suportului părintelui sau celui ce îngrijește copilul aflat în suferință sau teama amplificată de pedeapsă care poate determina copilul să evite domiciliul sau să fugă de acasă, sunt semne ale abuzului emoțional prezente la aproximativ 4% dintre copii, pentru fiecare formă în parte.

Dorința copilului de a fugi de acasă, aduce un procent de 1% și poate fi rezultatul altor forme de abuz.

Abuzul prin atingerea nedorită a corpului are loc, în primul rând, la școală și în cercul de prieteni sau colegi într-un procentaj de aproximativ 5% dintre copii.

În caz de boală neglijarea de către părinți sau cei care îngrijesc copii este raportată în procentaj de 3%.

Un procentaj mic din punct de vedere statistic, dar important din punct de vedere al impactului emoțional pentru copilul bolnav căruia nu i se acordă atenție, ajutor și tratamentul necesar.

Cea mai mare pondere a copiilor abuzați apare, în ansamblu, la etnia rromă, fără însă a fi regulă, explicabilă prin condițiile favorizante reprezentate de nivelul socio-economic, ale studiilor părinților, cât și prin mediul de joacă și activitate al copiilor din afara școlii și familiei.

Abuzul verbal face referire la aspectul fizic și apartenența religioasă la elevii de naționalitate română și ucraineană și respectiv la etnia, aspectul fizic, și situația materială a familiei la elevii rromi.

Indiferent de naționalitate, cele mai frecvente medii în care are loc abuzul prin asistarea sau participarea la certuri, asistare sau participare la bătăi și cel prin atingerea nedorită a corpului sunt în școală și în cercul de prieteni iar cei mai frecvenți abuzatori sunt frații, părinții și colegii.

În general în mediul rural există proporții mai reduse comparativ cu elevii și tinerii din mediul urban.

În medie, abuzul sexual prin atingeri nedorite este menționat pentru prima dată la vârsta de 10 -11 ani la ambele sexe.

Loviturile violente (care au lăsat urme pe corp) apar mai frecvent la băieți și sunt din partea colegilor.

Băieții relatează mai frecvent în cercul de prieteni asistarea sau participarea la bătăi comparativ cu fetele.

Proporția elevilor abuzați recent, în ultimul an, verbal, fizic și sexual este relativ egală în funcție de variabila gen biologic.

Elevele raportează mai frecvent abuzul prin asistare sau participare la certuri în familie în comparație cu băieții.

Primul abuz prin lovituri violente cu urme pe corp este relatat de către fete, care afirmă că a debutat în jurul vârstei de 9 ani, iar la băieți în jurul vârstei de 10 ani.

Statutul socioeconomic, domiciliul, genul biologic, unitatea școlară sau etnia nu sunt determinanți unici ai fenomenului abuzului asupra copiilor.

Capitolul VI

STUDII DE CAZ – PREZENTARE, DESIGN, INTERVENȚIE ȘI CONCLUZII

În cadrul cercetării constatative a fenomenului de abuz din județul Maramureș au fost identificate numeroase situații de abuz la elevi care au necesitat evaluare și consiliere particularizată fiind orientați către psihologul școlar și acolo unde complexitatea și efectele abuzului au necesitat, către psihologul clinician.

Din cei 23 de elevi evaluați, 12 au fost consiliați și sunt cuprinși în cele 9 studii de caz din prezenta cercetare.

Capitolul VII

CONCLUZII ȘI IMPLICAȚII ALE CERCETĂRII ÎN PRACTICA PSIHOPEDAGOGICĂ

Ultimele trei decenii au marcat o creștere semnificativă a interesului general al teoreticienilor și practicienilor pentru fenomenul abuzului față de copii și tineri și pentru problematica sa specifică; **tipurile de abuz și prevalența acestora, cauze, impact, consecințe și, firește, strategii și modalități de reducere și chiar înlăturare a abuzului.**

În lucrarea de față ne-am propus să considerăm județul Maramureș **un caz**, pe care să îl analizăm din perspectiva fenomenului abuzului, după cum urmează:

- a) Prin realizarea unei **cercetări pedagogice fundamentale**, în vederea:
 - a.1.) studierii fenomenului abuzului și identificării tipurilor de abuz prevalente la care sunt supuși elevii, atât în mediul școlar, cât și în mediul familial, prin studierea a 13 școli din județ, selectate aleatoriu;
 - a.2.) analizării cauzelor și factorii favorizanți ai abuzului asupra elevilor, în mediul școlar, precum și în mediul familial de proveniență;
- b) Prin realizarea unei **cercetări pedagogice practic-aplicative**, în vederea:
 - b.1.) realizării unor studii corelaționale, în vederea studierii eventualelor corelații dintre abuzul asupra copiilor și tinerilor și o serie de variabile identificate ca urmare a studierii literaturii de specialitate;
 - b.2.) realizării unor studii de caz, în cadrul cărora s-a testat eficiența unor modalități de intervenție psihopedagogică în caz de abuz, respectiv valențele lor în direcția diminuării efectelor negative ale abuzului asupra copiilor și tinerilor.

În urma desfășurării cercetării constatative la nivelul județului Maramureș, se pot formula următoarele concluzii:

Frecvența formelor de abuz asupra elevilor diferă în funcție de școală, fiind condiționată de numeroși factori, care pot diferenția semnificativ instituțiile de învățământ din punctul de vedere al diferitelor forme de abuz, fără însă ca acest aspect să fie o regulă.

- Deși principalul instrument al cercetării – **chestionarul** a fost adresat elevilor și distribuit în instituțiile de învățământ, **formele de abuz pe care el le vizează cuprind și se adresează întregului mediu în care copiii trăiesc.**

Structurarea lui simplă a vizat completarea facilă și din partea elevilor, începând din clasa a 2 a (între 7-8 ani), fiind totodată util în identificarea formelor de abuz și la elevii de vârste mai mari până la 18-19 ani.

- **Chestionarul** a fost structurat pornind de la chestionare validate și larg utilizate în cercetările privind situațiile de abuz, în principal în țările occidentale, fiind însă unul original.
- Utilizarea în medie a 3 variante de răspuns la întrebările chestionarului facilitează completarea rapidă, chiar și de către elevii din învățământul primar, reprezentând un instrument util în evaluarea abuzului asupra copiilor, în testarea de grup a copiilor, permițând în primul rând identificarea formelor de abuz.

Proporțiile diferitelor forme de abuz relevate de prezentul studiu arată o prezență mare a acestora în colectivitate.

- **Intervențiile** obligatorii vizează în primul rând grupele relevate de cercetarea efectuată: elevii cu vârste între 8-12 ani, din mediul urban, din colectivități sau medii predispuse prin statut socio-economic scăzut sau prin cercul de prieteni și mediul de joacă sau de activitate frecventate de copil.
- **Screeningul cu ajutorul chestionarului** în colectivitățile sau clasele de elevi poate ajuta la aplicarea unor măsuri preventive, care vizează atât colectivitatea, cât și elevul, prin particularitățile individuale, subliniate de studiile de caz prezentate.

Supoziția noastră, potrivit căreia abuzul asupra copilului are loc atât în mediul familial, cât și în cel școlar este confirmată de datele prezentei cercetări constatative, care indică, pentru fiecare formă de abuz, apariția în ambele medii.

În mod particular, o **concluzie** rezultată din cercetarea prezentă este că frecvent formele de abuz sexual se asociază între ele, apar în mai multe medii de activitate (școlar, extrașcolar și familial) ale copilului asociindu-se și cu abuzul emoțional și fizic, cel mai adesea în mediul familial, dar și școlar.

Astfel, identificarea unei forme de abuz într-un mediu de activitate și viață impune evaluarea tuturor ariilor în care copilul își desfășoară activitatea, precum și căutarea și identificarea altor forme de abuz în vederea prevenirii, continuării și intensificării fenomenului abuzului.

Prin urmare ipoteza conform căreia frecvența abuzului asupra copilului este determinată de genul biologic, statutul socio economic, mediul urban/rural al domiciliului, unitatea școlară sau naționalitatea copilului este parțial confirmată.

Statutul socioeconomic, domiciliul, genul biologic, unitatea școlară sau etnia nu sunt determinanți unici ai fenomenului abuzului asupra copiilor. Alte situații de abuz prin certuri sunt într-o frecvență mai redusă (aproximativ 10%).

Cel mai frecvent abuz asupra copiilor prin asistarea sau participarea la bătăi are loc chiar în instituțiile de învățământ.

Mediul școlar reprezintă chiar mediul în care o cincime din copii relatează abuzul prin asistarea sau participarea la bătăi urmat, mai mult sau mai puțin intersectat sau superpozabil cercului de prieteni cu aproximativ aceeași frecvență.

Procentajul celor care prezintă abuzul prin bătaie sau prin asistarea la bătăi în familie este relativ mic din punct de vedere statistic, de cca. 5%.

Alte situații care conduc la acest tip de abuz au o frecvență mai redusă.

Bibliografie

1. **Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. & Wall, S. (1978)**, *Patterns of attachment*, Hillsdale, NJ Erlbaum.
2. **Alcock, P. (1997)**, *Understanding Poverty*, MacMillan.
3. **Allport, G. (1981)**, *Structura și dezvoltarea personalității*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
4. **Bandura, A. (1963)**, *Behavior theory and indemnificatory learning*. American Journal of Orthopsychiatry, 33, 591-601.
5. **Bandura, A. (1963)**, *The role of imitation in personality*, The Journal of Nursery Education, 18(3).
6. **Barkley RA, DuPaul GJ, McMurray MB. (1990)**, *A comprehensive evaluation of attention deficit disorder with and without hyperactivity*. Journal of Consulting and Clinical Psychology.;58:775–789.
7. **Barkley, R. A., Fischer, M., Edelbrock, C. S., & Smallish, L. (1991)**, *The adolescent outcome of hyperactive children diagnosed by research criteria: III. Mother-child interactions, family conflicts, and maternal psychopathology*. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 32, 233-256.
8. **Barkley, R. A. (1990, 1998, 2006)**, *Attention-deficit hyperactivity disorder: A handbook for diagnosis and treatment*. New York: Guilford Press.
9. **Barkley RA. (2001)**, *The inattentive type of ADHD as a distinct disorder: What remains to be done*. Clinical Psychology: Science and Practice.;8:489–493.
10. **Baron R. și Byrne D. (1991)**, *Social Psychology*, Allyn and Bacon, Boston.
11. **Bauer, N.S., Herrenkohl, T.I., Lozano, P., Rivara, F.P., Hill, K.G., Hawkins J.D. (2006)**, *Childhood bullying involvement and exposure to intimate partner violence*, American Academy of Paediatrics. 118, pp. 235–242.
12. **Băban, A. (2001)**, *Consiliere educațională*, Ed. Psinet, Cluj – Napoca
13. **Benga, O. (2003)**. *Modul de curs. Psihologia dezvoltării*, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.
14. **Benga, O., Băban, A., Opre, A. (2015)**, *Strategii de prevenție a problemelor de comportament*, Editura Asociației de Științe Cognitive din România.
15. **Benjet, C., Kazdin A.E. (2003)**, *Spanking children: The controversies, findings, and new directions*, Clinical Psychology Review, 23, pp. 197–224.
16. **Bocoș, M. (2007)**, *Teoria și practica cercetării pedagogice*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj- Napoca.

17. **Bocoș, M. (coord.), Răduț-Taciu, R., Stan, C., Chiș, O., Andronache, D. (2016),** *Dicționar praxiologic de pedagogie*, Volum I., Editura Paralela 45, Pitești.
18. **Boshua, D.M., & Twentyman, C.T. (1984),** *Mother-child international style in abuse, neglect and control groups: Naturalistic observations in home.* *Journal of Abnormal Psychology*, 93, 106-114.
19. **Bowlby, J. (1969/1982),** *Attachment and loss: Attachment.* New York: Basic Books.
20. **Bowlby, J. (1973),** *Attachment and loss: Separation.* New York: Basic Books.
21. **Bowlby, J. (1980),** *Attachment and loss: Loss, sadness, and depression,* New York: Basic Books
22. **Brandon, M., Lewis A. (1996),** *Significant harm and children's experiences of domestic violence,* *Child and Family Social Work*, 1, pp. 33–42.
23. **Brooks-Gunn, J., Duncan, G.J. (1997),** *The effects of poverty on children,* *The Future of Children*, 7 (2), pp. 55–71.
24. **Browne, A., Finkelhor, D. (1986),** *Impact of child sexual abuse: A review of the research,* *Psychological Bulletin*, 18, pp. 66–77.
25. **Buchbinder, E. (2004),** *Motherhood of battered women: The struggle for repairing the past,* *Clinical Social Work Journal*, 23 (3), pp. 307–326.
26. **Buckley, H., Horwath, J., Whelan S. (2006),** *Framework for the assessment of vulnerable children and their families,* *Children's Research Centre,* Trinity College and Sheffield: University of Sheffield, Dublin.
27. **Buckley, H., Whelan, S., Holt S. (2006, b),** *Listen to me! Children's experiences of domestic violence,* *Children's Research Centre,* Trinity College Dublin.
28. **Buntain-Ricklefs, J.J., Kemper, K.J. Bell, M. Babonis T. (1994),** *Punishments: What predicts adult approval,* *Child Abuse & Neglect*, 18, pp. 945–955.
29. **Burrows, R. (1997).** *Homelessness and Social Policy.* Routledge, London
30. **Carroll-Lind, J., Chapman, J. W., Gregory, J., & Maxwell, G. (2006).** *The key to the gatekeepers: Passive consent to and other ethical issues surrounding the rights of children to speak on issues that concern them.* *Child Abuse & Neglect*, 30, 000-000.
31. **Caspi A, Moffitt T.E., Newman D.L, Silva P.A. (1996),** *Behavioral observations at age 3 years predict adult psychiatric disorders: Longitudinal evidence from a birth cohort,* *Archives of*
32. **Cawson, P. (2002),** *Child maltreatment in the family: The experience of a national sample of young people .* London: NSPCC.

33. **Cecconello, A. M., De Antoni, C., & Koller, S. H. (2003)**, *Práticas educativas, estilos parentais e abuso físico no contexto familiar*. *Psicologia em Estudo*, 8, 45-54.
34. **Chaffin, M., Silowsky, F., Bonner, B., Jakson, S. (2004)**, *Parent-Child Interaction Therapy With Psysically Abusive Parents*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. Vol. 72, No. 3, 500-510.
35. **Chiș, V. (2005)**, *Pedagogia contemporană*. *Pedagogia pentru competențe*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
36. **Chiș, V. (2003)**, *Provocarile pedagogiei contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
37. **Clausen A, Crittenden, P. (1991)**, *Physical and psychological maltreatment: Relations among types of maltreatment*. *Child Abuse and Neglect*.;15:5–18.
38. **Connolly, C.D., Hazen, A.H. Coben, J.H. Kelleher, K.J. Barth, R.P..**
39. **Landsverk J.A. (2006)**, *Persistence of intimate partner violence among families referred to child welfare*, *Journal of Interpersonal Violence*, 21 (6), pp. 774–797.
40. **Cosmovici, A., Iacob, L. (1998)**, *Psihologie școlară*, Ed. Polirom, Iași.
41. **Cunningham, A., Baker L. (2004)**, *What about me! Seeking to understand a child's view of violence in the family*, Centre for Children & Families in the Justice System, London, ON.
42. **Chaffin, M., Silowsky, F., Bonner, B., Jakson, S. (2004)**, *Parent-Child Interaction Therapy With Psysically Abusive Parents*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. Vol. 72, No. 3, 500-510
43. **Cochran, M.,M., Brassard, J.A. (1979)**, *Child Development and Personal Social Networks*, *Child Development* ,Vol. 50, No. 3 (Sep.), pp. 601-616
44. **Crittenden, P. M., Partridge, M., & Claussen, A. (1991)**, *Family patterns of relationships in normative and dysfunc-tional families*. *Development and Psychopathology*, 3, 491-512
45. **Crittenden, P.M. (1992)**, *Quality of attachment in the preschool years*. *Development and Psychopathology*,4, 209_241.
46. **Crittenden P, Clausen A, Sugarman D. (1994)**, *Physical and psychological maltreatment in middle childhood and adolescence*. *Development and Psychopathology*.;6:145–164.
47. **Crouch, J. L., Milner, J. S., & Thomsen, C., (2001)**, *Childhood physical abuse, early social support, and risk for maltreatment: Current social support as a mediator of risk for child physical abuse*. *Child Abuse & Neglect*, 25, 93-107.

48. Daniel, B., Wassell, S., Gilligan R. (1999), *Child development for child care and protection workers*, Jessica Kingsley, London.
49. Daphne, B., Eta, K., Bonnie, R., Kokotvik, A. (2002), *A Cognitive Approach to Child Abuse Prevention*. *Journal of Family Psychology*. No.3, 243-258
50. Deater-Deckard, K., Lansford, J.E., Dodge, K.A., Pettit, G.S., Bates, J.E. (2003), *The development of attitudes about physical punishment: An 8-year longitudinal study*, *Journal of Family Psychology*, 17, pp. 351–360.
51. Deno, S. L. (2002), *Problem-solving as best practice*. In A. Thomas & J. Grimes (Eds.), *Best practices in School Psychology IV*, National Association of School Psychologists, Washington, D.C.
52. Dixon, L., Browne, K., & Hamilton-Giachritsis, C. (2005), *Risk factors of parents abused as children: A mediational analysis of the intergenerational continuity of childmaltreatment (Part I)*. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46(1), 47-57.
53. Douglas EM, Straus MA. (2006) *Assault and injury of dating partners by university students in 19 countries and its relation to corporal punishment experienced as a child*. *Eur J Criminol* 2006; 3: 293–318.
54. Dyslin, C. W., et al. (2010), *Do trauma symptoms mediate the relationship between childhood physical abuse and adult child abuse risk?* *Child Abuse & Neglect*, 34, 332-344.
55. Egeland, B. (1992),: *Risk factors for child abuse: Implications for intervention* March 12-13, Keynote. Smoky Mountain Winter Institute, Ashville, North Carolina.
56. Egeland, B. (1992), *Infants and families at risk: September, Symposium: How can we make a difference?* Fifth World Congress of Infant Psychiatry and Allied Disciplines, Chicago, IL.
57. Egeland, B. (1992), *Intergenerational continuity of abuse: Implications for intervention*. October 16, Keynote address: Alberta Training Institute, Calgary, Alberta, Canada.
58. Emiko, A., Tajima, Ph. D., Herenkohl, I. (2004), *Measuring Child Maltreatment*. *American Journal of Orthopsychiatry*. Vol. 74, No. 4, 424-435
59. Erickson, M., Korfmacher, J., Egeland, B. (1992), *Attachments past and present: Implications for therapeutic intervention with mother-infant dyads*. *Development and Psychopathology*, 4(4), 495-507.
60. Fergusson, D. M., & Mullen, P. E. (1999). *Childhood sexual abuse: An evidence-based perspective*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications Inc.

61. **Freyd, J. J., Klest, B., & Allard, C. B. (2005).** *Betrayal trauma: Relationship to physical health, psychological distress, and a written disclosure intervention.* *Journal of Trauma and Dissociation*, 6(3), 83–104.
62. **Gage, A. J., & Silvestre, E. A. (2010),** *Maternal violence, victimization, and child physical punishment in Peru.* *Child Abuse & Neglect*, 34, 523-533.
63. **Garbarino, J. (1976),** “A preliminary study of some ecological correlates of child abuse: The impact of socioeconomic stress on mothers,” *Child Development*, 47(1), pp. 178–185.
64. **Garbarino, J., and Crouter, A. (1978),** *Defining the community context for parent-child relations: The correlates of child maltreatment.* *Child Development* 49:604–16.
65. **Garbarino, J., and Sherman, D. (1980),** *High risk neighborhoods and high risk families: The human ecology of child maltreatment.* *Child Development* 51:188–98.
66. **Garbarino J, Guttman E, Seeley J. (1986),** *The Psychologically Battered Child: Strategies for Identification, Assessment and Intervention.* San Francisco: Jossey-Bass;.
67. **Garbarino, J, et al., Children in Danger, San Francisco, Iassy-Bosss. (1992),** Helfer, Mary Edna, Kempe, Ruth S., Krugman, R.D., 1997 *The Battered child*, The University of Chicago Press, Chicago.
68. **George, C. (1996),** *A representational perspective on child abuse and prevention internal working models and attachment and caregiving,* *Child Abuse & Neglect*, 20, pp. 411–424.
69. **Gil, D. (1970),** *Violence against children.* Cambridge, MA: Harvard University Press.
70. **Gray, W.M. (1979),** “Hurricanes: Their formation, structure and likely role in the tropical circulation” *Meteorology Over Tropical Oceans.* D. B. Shaw (Ed.), Roy. Meteor. Soc., James Glaisher House, Grenville Place, Bracknell, Berkshire, RG12 1BX, pp.155-218
71. **Guetzloe, E. (1997),** *The Power of Positive Relationships: Mentoring Programs in the School and Community.*
72. **Hardt, J., & Rutter, M. (2004).** *Validity of adult retrospective reports of adverse childhood experiences: Review of the evidence.* *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(2), 260–273.
73. **Helfer, R. A. (1982),** *Review of the literature on the prevention of child abuse and neglect.* *Child Abuse & Neglect* 6:251–61.
74. **Helfer, R.E. (1991),** *Child Abuse and Neglect: assesment, treatment and prevention.* *Child Abuse and Neglect*, 15, 5-15.

- 75. Howe, D., Brandon, M., Hinings, D., Schofield, G. (1999),** *Attachment Theory, Child Maltreatment and Family Support*. McMillan. London.
- 76. Hague G., Mullender A. (2006),** *Who listens? The voices of domestic violence survivors in service provision in the United Kingdom Violence Against Women*. 12(6), pp. 568–587.
- 77. Hart, S.N., Binggeli, N.J., Brassard, M.R. (1998),** *Evidence for the effects of psychological maltreatment*, *Journal of Emotional Abuse*, 1, pp. 27–58.
- 78. Hesse, E., Main M. (2000),** *Disorganized infant, child, and adult attachmentcollapse in behavioral and attentional strategies*, *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 48, pp. 1097–1127.
- 79. Hester, M., Pearson, C., Harwin, N. (2000),** *Making an impact: Children and domestic violence: A reader*, Jessica Kingsley Publications, London.
- 80. Holtzworth-Munroe, A., Smutzler, N., Sandin E. (1997),** *A brief review of the literature on husband violence*, *Aggression and Violent Behavior*, 2, pp. 179–213.
- 81. Ionete, C., Dinculescu.V. (1999),** *Raportul Național al Dezvoltării Umane*. București.
- 82. Ionescu, M., (2003),** *Instrucție și educație. Paradigme, strategii, orientări, modele*. Tipografia Garamond, Cluj-Napoca.
- 83. Ionescu, M., (coord.), (2005),** *Preocupări actuale în științele educației*, Editura Eikon, Cluj-Napoca.
- 84. Ionescu, M., - Radu,I., (coord.), (2001),** *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- 85. Ionescu, M., (2007),** *Instrucție și educație*, ediția a III-a, Editura Universității de Vest "Vasile Goldiș", Arad.
- 86. Ionescu, M., (coord.), (2007),** *Abordări conceptuale și praxiologice în științele educației*, Editura Eikon, Cluj-Napoca.
- 87. Ionescu, Ș., (2001),** *Copilul maltratat, Evaluare, Prevenire, Intervenție*, Editura Fundației Internaționale pentru Copil și Familie, București.
- 88. Jackson, D. (2003),** *Broadening constructions of family violence: Mother's perspectives of aggression from their children*, *Child and Family Social Work*, 8, pp.321-329.
- 89. Jaffe, P.G. , Lemon, N.K.D., Poisson S.E. (2003),** *Child custody & domestic violence: A call for safety and accountability*, Sage Publications, Thousand Oaks.
- 90. Jellen, L.K., McCarroll, J.E., Thayer, L.E. (2001),** *Child emotional maltreatmenta 2-year study of US Army cases*, *Child Abuse & Neglect*, 25, pp. 623–639.

91. **Justice, B., Duncan D.F. (1978)**, Child abuse in terms of a public health model. Jan;4(1-2):110-4.
92. **Jouriles, E.N., McDonald, R., Norwood, W.D., Shinn Ware, H., Collazos Spiller, L., Swank P.R. (1998)**, *Knives, guns and interparent violence: Relations with child behaviour problems*, Journal of Family Psychology, 12 (2), pp. 178–194.
93. **Kaplan, S.J., Pelcovitz, D., Labruna V. (1999)**, *Child and adolescent abuse and neglect research: a review of the past 10years*. Part I physical and emotional abuse and neglect, Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry,38, pp.1214–1222.
94. **Kaufman, J., & Zigler, E. (1987)**, *Do abused children become abusive parents?* American Journal of Orthopsychiatry, 57, 186-192.
95. **Kaufman, J., & Zigler, E. (1989)**, *The intergenerational transmission of child abuse*. In D. Cicchetti (Ed.), Child mal-treatment (pp. 129-150). New York: Cambridge University.
96. **Kaufman, J.,Cicchetti, D. (1989)**, *Effects of maltreatment on school-age children's socioemotional development: Assessments in a day-camp setting*. Developmental Psychology, Vol 25(4), Jul, 516-524.
97. **Kellog, N. D., & Menard, S. W. (2003)**,*Violence among family members of children and adolescents evaluated for sexual abuse*.Child Abuse & Neglect,27,1367–1376.
98. **Kellogg and Huston, (1995)**. *Unwanted sexual experiences in adolescents*. Patterns of disclosure. Clinical Pediatrics, 34, 306–312.
99. **Kempe C, Silverman F, Steele B, Droegemueller W, Silver H. (1962)**, *The battered child syndrome*. Journal of the American Medical Association.;181:17–24.
100. **Kempe, C., and Helfer, R. (1968)**,*The battered child.1st ed*. Chicago:University of Chicago Press.
101. **Killen, H. (1981)**, *Barnemishandling. Behandierens.Dilemma, Tanum-Norli*, Oslo.
102. **Killen, K. (1998)**, *Copilul maltratat*. Editura Eurobit.Timișoara.
103. **Killen, K. (2003)**, *Copilăria durează generații la rând*. Editura First, Timișoara.
104. **Killen, H.(1991)**, *Abuse and Neglect*.The International Journal, v15 n3 p261-73.
105. **Lemeni, G. Miclea, M. (2004)**, *Consiliere și orientare – ghid de educație pentru carieră*, Ed. ASCR, Cluj – Napoca.
106. **Kogan, S. M. (2004)**. *Disclosing unwanted sexual experiences: Results from a national sample of adolescent women*. Child Abuse & Neglect, 28, 147–165.

- 107. Lamers-Winkelmann F, Slot NW, & colab. (2007)** *Students on abuse, results from a national survey of child abuse among secondary school students*. Duivendrecht: PI Research.
- 108. Levendosky, A.A., Graham-Bermann, S.A. (1998),** *The moderating effects of parenting stress on children's adjustment in woman-abusing families*, *Journal of Family Violence*, 13 (3), pp. 383–397.
- 109. Levendosky, A.A., Huth-Bocks, A.C., Semel, M.A. (2002),** *Adolescent peer relationships and mental health functioning in families with domestic violence*, *Journal of Clinical Child Psychology*, 31 (2), pp. 206–218.
- 110. Levendosky, A.A., Lynch, S.M., Graham-Bermann S.A. (2000),** *Mothers' perceptions of the impact of woman abuse on their parenting*, *Violence Against Women*, 6, pp.248-272.
- 111. Lundy, M.,Grossman, S.F. (2005),***The mental health and service needs of young children exposed to domestic violence:Supportive data*, *Families in Society*,86,(1)pp.7–29.
- 112. Main, M., & Goldwyn, R. (1984),** *Predicting rejection of her infant from mother's representation of her own ex-periences: A preliminary report*. Monograph of the *International Journal of Child Abuse and Neglect*, 8, 203-217.
- 113. Main, M., & Weston, D.R. (1981).** *The quality of the toddler's relationship to mother and to father: Related to conflict behavior and the readiness to establish new relationships*,*ChildDevelopment*, 52,932–940.
- 114. Mannuzza S, Klein RG, Bonagura N, Malloy P, Giampino TL, Addalli KA. (1991),** *Hyperactive boys almost grown up: V. Replication of psychiatric status*. *Archives of General Psychiatry*.;48:77–83.
- 115. Marshall CE, Benton D, Brazier, JM. (2000),** *Elder abuse: Using clinical tools to identify clues of mistreatment*, *Geriatrics*, 55(2): 42-44, 47-50, 53.
- 116. Martin, S.G. (2002),***Children exposed to domestic violence: Psychological considerations for health care practitioners*, *Holistic Nursing Practice*, 16, (3) pp. 7–15
- 117. Mason, J., & Falloon, J. (2001).** *Some Sydney children define abuse: Implications for agency in childhood*. In L. Alanen, & B. Mayall (Eds.), *Conceptualizing child-adult relations* (pp. 99–113). London: Routledge Falmer.
- 118. McCall, R.B.,& Groark,C.J. (2000),** *The future of applied child development research and public policy*. *Child Development*, 71(1), 197-204.

- 119. McLean, L. M., & Gallop, R. (2003).** *Implications of childhood sexual abuse for adult borderline personality disorder and complex posttraumatic stress disorder.* *American Journal of Psychiatry*, 160, 369–371.
- 120. McCloskey, L.A., Lichter, E.L. (2003),** *The contribution of marital violence to adolescent aggression acts across different relationships,* *Journal of Interpersonal Violence*, 18, (4) pp. 390–412.
- 121. McCloskey, L. A., Figuerdo, A. J., & Koss, M. (1995),** *The effect of systemic family violence on children's mental health.* *Child Development* ,66, 1239–1261.
- 122. McDermott W. B. (1979),** *Social Research: An International Quarterly* Comments on Abba Lerner's From Pre-Keynes to Post-Keynes, Arien Mack, Editor: Volume 46, No. 2 (Summer: 350-373
- 123. McLewin, L. A., & Muller, R. T. (2006),** *Attachment and social support in the prediction of psychopathology among young adults with and without a history of physical maltreatment.* *Child Abuse & Neglect*, 30, 171-191.
- 124. McGee, C. (2000),** *Children and Mother's Experiences of Child Protection Following Domestic Violence* , London Ashgate Press.
- 125. Mendlowicz, M., & Figueira, I. (2007),** *Transmissão Intergeracional da violência familiar: O papel do transtorno de estresse pós-traumático.* *Revista Brasileira de Psiquiatria*, 29(1), 88-89.
- 126. Miclea, M. (1994),** *Psihologie cognitivă*, Editura Gloria, Cluj-Napoca.
- 127. Miclea, M., (1997),** *Stres și apărare psihică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
- 128. Milner, J. S., Robertson, K. R., & Rogers, D. L. (1990),** *Childhood history of abuse and adult child abuse potential.* *Journal of Family Violence*, 5(1), 15-34.
- 129. Milner, J. S., Thomsen, C. J., Crouch, J. L., Rabenhorst, M. M., Martens, P. M., Moore, T., Pepler D.J., Holden, G.W., Geffner, R.A., Jouriles E.N. (1998),** (Eds.), *Children exposed to marital violence:., Correlates of adjustment in children at risk, Theory, research, and applied issues*, American Psychological Association, Washington, DC, pp. 157–184.
- 130. Neamțu, C. (2003),** *Devianța școlară*, Ed. Polirom, Iași.
- 131. Oliveira-Formosinho, J., & Araújo, S. B. (2002),** *Entre o risco biológico e o risco social: Um estudo de caso.* *Educação e Pesquisa*, 28(2), 87-103.
- 132. Oliver, J. E. (1993),** *Intergenerational transmission of child abuse: Rates, research, and clinical implications.* *American Journal of Psychiatry*, 150, 1315-1324.

- 133. Parot, F., Doron, R. (1999),** *Dicționar de psihologie*, Humanitas, București.
- 134. Pan, B.A., Rowe, M.L., Singer, J.D., Snow, C.E. (2005),** *Maternal Correlates of Growth in Toddler Vocabulary Production in Low-Income Families*. *Child development*, 4, 276-82
- 135. Pears, K. C., & Capaldi, D. M. (2001),** *Intergenerational transmission of abuse: A two- generational prospective study of an at-risk sample*. *Child Abuse & Neglect*, 25, 1439-1461
- 136. Pelton, L.H. (1978),** *Child abuse and neglect: The myth of classlessness*. *American Journal of Orthopsychiatry*, 48, 608-617.
- 137. Pelton, L.H., - Melton, G.B., Barry F.D., (Eds.), (1994),** *The role of material factors in child abuse and neglect*, Protecting children from abuse and neglect foundations for a new national strategy, Guilford, New York, pp. 131–181.
- 138. Prieb, G., Svedin, C.G. (2008).** *Child sexual abuse is largely hidden from the adult society An epidemiological study of adolescents' disclosures*, *Child Abuse & Neglect* 32 (20 08) 1095–1108
- 139. Pokorny, S. B., Jason, L. A., Schoeny, M. E., Townsend, S. E., & Curie, C. J. (2001).** *Do participation rates change when active consent procedures replace passive consent*. *Evaluation Review*, 25, 567–580.
- 140. Radu, I (și col.) (1991),** *Introducere în psihologia contemporană*, Ed. Sincron, Cluj Napoca.
- 141. Radu, I., Iluț, P., Matei, L. (1994),** *Psihologie socială*. Editura Exe, Cluj -Napoca.
- 142. Radu, I. (2003),** *Modul de curs. Psihologie socială*. Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj- Napoca.
- 143. Renner, L. M., & Slack, K. S. (2006),** *Intimate partner violence and child maltreatment: Understanding intra- and intergenerational connections*. *Child Abuse & Neglect*, 30, 599-617.
- 144. Rotariu, T. (1996),** *Expunerea minorilor la abuz și neglijare*, Internațional World Vision România.
- 145. Roth-Szamosközi, M. (1999),** *Protecția copilului – Dileme, concepții și metode*, editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
- 146. Rowe, M. (2005),** *Abusive Partnerships*. In N. McInroy, S. MacDonald, J. Diamond, & A. Southern (Eds.), *Regeneration Management: essays on working with complexity* (pp. 27-30). Manchester: Cles.
- 147. Roșan, A. (2006),** *Violența juvenilă școlară*, Presa Universitară Clujeană.

148. Roșan, A. (2009), *Comportamentul violent-strategii de screening și intervenție*, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, pp.44, 60.
149. Radford, L. Sayer, S. Amica. (1999), *Unreasonable fears? Child contact in the context of domestic violence: A survey of mothers' perceptions of harm*, Women's Aid Federation of England, Bristol .
150. Rutter, M., Sroufe, L.A. (2000), *Developmental psychopathology concepts and challenges*, *Development and Psychopathology*, 12, pp. 265–296.
151. Sălăgean, D., Ținică, S., Pintilie, D. (2004), *Ora educativă – modele de proiecte didactice în sprijinul profesorului diriginte*, Ed. Eurodidact, Cluj - Napoca.
152. Schumacher, J.A., Slep, A.M.S., Heyman, R.E. (2001), *Risk factors for child neglect*, *Aggression and Violent Behavior*, 6 pp. 231–254.
153. Sedlak, A.J., Broadhurst, D.D. (1996), *The third national incidence study of child abuse and neglect*, US Department of Health and Human Services, Washington, DC.
154. Simons, R. L., Whitbeck, L. B., Conger, R. D., & Wu, C. (1991), *Intergenerational transmission of harsh parenting*. *Developmental Psychology*, 27, 159-171.
155. Spinetta, J., & Rigler, D. (1972), *The child abusing patern: A psychological review*. *Psychological Bulletin*, 77, 296-304
156. Steinberg, L. D., Catalano, R., and Dooley, D. (1981), *Economic antecedents of child abuse and neglect*, *Child Development* 52(3), pp.975–985.
157. Șoitu, L., Hăvârneanu, C. (2001), *Agresivitatea în școală*. Institutul European Iași.
158. Stephens, D.L. (1999), *Battered women's views of their children*, *Journal of Interpersonal Violence*, 14 (7), pp. 731–746.
159. Stănciulescu, M., Berevoescu, I. (2004), *Sărac lipit, caut altă viață!* Editura Nemira. București.
160. Steele, B. and Pollock, C. (1968), *A psychiatric study of parents who abuse infants and mall children*. Pp. 103-147 in *The Battered Child*, (R.E. Helfer and C.H.Kempe eds.) Chicago:University of Chigago Press.
161. Straus, Murray A. and Gerald T. Hotaling. (1980), *The social causes of husband-wife violence*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
162. Straus, M.A. (1994 a), *Beating the devil out of them: Corporal punishment in American families*, Lexington Books, New York .

- 163. Straus, M.A., - Mason, M.A., Gambrell, E. (1994 b),** *Should the use of corporal punishment by parents be considered child abuse? Yes*, (Eds.), *Debating children's lives*, Sage, Thousand Oaks, CA, pp. 197–203.
- 164. Șchiopu, U., Verza, E., (1997),** *Psihologia vârstelor*, E.D.P., București.
- 165. Straus MA, Hamby SL & colab.(1998),** *Identification of child maltreatment with the Parent-Child Conflict Tactics Scales: development and psychometric data for a national sample of American parents.* *Child Abuse Negl* 1998; **22**: 249–70.
- 166. Șchiopu, U., Verza, E. (1997),** *Psihologia vârstelor*, E.D.P., București.
- 167. Șoitu, L., Hăvârneanu, C. (2001),** *Agresivitatea în școală*. Institutul European, Iași.
- 168. Tattum, D., Tattum, E. (1992),** *Social Education and Personal Development*. London.
- 169. Thompson, R. (2006),** *Exploring the link between maternal history of childhood victimization and child risk of maltreatment.* *Journal of Trauma Practice*, 5(2), 57-72.
- 170. Tilly,C.(2002a),** *Violence, Terror, and Politics as Usual*, *Boston Review* 27(3–4): 21–4.
- 171. Tilly, C. (2002b),** *Stories, Identities, and Political Change*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield.
- 172. Trickett, P.K., McBride-Chang, C. (1995),** *The developmental impact of different forms of child abuse and neglect*, *Developmental Review*, 15, pp. 311–337.
- 173. Triff, D., Triff, Z. (2015),** *Occupational stress factors assessed according to workers individual features during periodical medical examinations in a trade unit and a secondary school*, *Advanced Research in Health, Education and Social Sciences:Towards a better practice*, Editura Universitară București, pp.289-295.
- 174. Triff, D., Triff, Z. (2015),** *Evaluation of occupational stressors by individual characteristics workers in education, forestry and trade*, *Advanced Research in Health, Education and Social Sciences:Towards a better practice*, Editura Universitară București, pp.355-361.
- 175. Triff, Z., Triff, D. (2016),** *susținător al lucrării cu titlul - Abuzul asupra copiilor în județul Maramureș. Caracteristici după naționalitate sau etnie*, *Congres Internațional, Cercetare Modernă în Psihologie. Cercetare cantitativă vs. Cercetare calitativă. Abordări interdisciplinare*, 03-05 iunie, Sibiu, România.
- 176. Triff, Z., Triff, D. (2016),** *susținător al lucrării cu titlul - Abuzul sexual asupra copiilor în județul Maramureș. Surse și medii generatoare*, *Congres Internațional*,

Cercetare Modernă în Psihologie. Cercetare cantitativă vs. Cercetare calitativă. Abordări interdisciplinare, 03-05 iunie, Sibiu, România.

177. **Triff, Z. (2016)**, *Abuzul fizic și emoțional la elevii din județul Maramureș. Surse și medii generatoare*, Editura, Colegiul Medicilor din Maramureș, Nr. 64, pp.14-17.
178. **Trocm, J.N., Wolfe, D.A. (2001)**, *Child maltreatment in Canadaselected results from the Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect*, Minister of Public Works and Government Services Canada, Ottawa. Sage Publications. London.
179. **Ursa, E. (2000)**, *Conștientizarea drepturilor copiilor ca metodă de prevenire a abuzului*. Calitatea vieții, XII (1-4), 143-158.
180. **Vrabie, D., 1994**, *Psihologia atitudinii elevului față de aprecierea școlară* (ed. a II-a), Editura Porto-Franco: Galați.
181. **Walsh, A. C., MacMillan, H. L. , Trocmé, N., Jamieson, E., Boyle, M. H. (2008)** . *Measurement of victimization in adolescence: Development and validation of the Childhood Experiences of Violence Questionnaire*, *Child Abuse & Neglect* 32 1037–1057
182. **Widom, C. S. (1989)**, *Child abuse, neglect, and violent criminal behavior*. *Criminology*, 27: 251–271. Indiana University.
183. **Weiss G, Hechtman LT. (1993)**, *Hyperactive Children Grown Up*. 2. The Guilford Press; New York:
184. **Werner,N.E. and Crick,N, R. (2004)**, *Maladaptive Peer Relationships and the Development of Relational and Physical Aggression During Middle Childhood*.
185. **Wolfe, D.A. (1999)**, *Child abuse, Implications for Child Development and Psychopathology*.
186. **Wolock, I., Horowitz, B. (1984)**, *Child maltreatment as a social problemthe neglect of neglect*, *American Journal of Orthopsychiatry*, 54, pp. 530–543.
187. **Zigler, E., Kagan, S. L., & Klugman, E. (Eds.). (1983)**, *Children, families and government: Perspectives on American social policy* . New York: Cambridge.
188. **Zigler, E., Kagan, S. L., & Hall, N. (Eds.). (1996)**, *Children, families, and government: Preparing for the 21st century* . New York: Cambridge University Press.
189. **Zolotor, A.J., Runyan, D.K., Dunne, M.P., et all.** ISPCAN Child Abuse Screening Tool Children's Version (ICAST-C): Instrument development and multi-national pilot testing. *Child Abuse Negl.* 2009 Nov;33(11):833-41.